

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

De S. Hermelando abbate primo Antrensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

Epitheta
illustria S.
Mariae.

Ephes. 2.

pium habuit, indè vita sibi aditum patefacit. Per mulierem mala fluxerunt, per mulierem emanant bona. Ave, gratia plena. Nè te pudeat, quòd mulier causa damnationis extiterit. Tu enim Iudicis & redemptoris mater existes. Ave, gratia plena, quæ mundi paries Saluatorem. Ave, gratia plena, genitrix vitæ, quæ mortem delebit. Ave, animatum Dei templum. Ave, cæli terræque pariter domicilium. Ave naturæ illius, quæ comprehendere non potest, amplissimum habitaculum. Per hanc adest, charissimi, egrotantibus medicus, in tenebris confidentibus illuxit iustitiæ sol, tempestate iactatis factus ancora, portusque tutissimus, Deo inuisis & inimicis reconciliatio, captivis redemptio, in bello versantibus munitissimum propugnaculum. ille nimirum, qui est pax nostra. Quæ quidem pace vitinam detur nobis frui, per gratiam eiusdem Dei nostri Iesu Christi: Cui gloria & imperium cum Patre & sancto Spiritu, in secula seculorum, Amen.

VITA S. HERMELANDI NOVIOMAGENSIS,
PRIMI ABBATIS ANTRENSIS, GRAVITER ET BONA

fide conscripta, licet auctor suum nomen reticuerit. Sed quia sermone parum grato usus est, quisquis ille fuit, aliquanto Latinius, ple- rumque etiam paraphrasticòs, interdum adstrictius eam expressit F. Laurentius Surius.

PROLOGVS.

Veilitas hi-
storiarum
sacrarum.

Hinc appa-
ret fides
huius histo-
riae.

Acrosancta mater Ecclesia excellentium Patrum, quos diuina gratia fretos auxilio, ex antiquo illo serpente palmam retulisse latatur, & post huius vitæ emensa curricula incircumscripta Diuinitatis luce incōparabili in omnem æternitatem fruituros nō ambigit, res præclare gestas non verborum phaleris, comptæque dictionis lenocinijs, quæ non multum ab adulatione abhorreere videntur, sed simplici narrationis serie ad posterorum notitiam transmittendas consultè quidem instituit atque decreuit. Nam cum illi iam ad cælos translati, sub hominum adspèctum non cadant, lectione & recitatione eorum, quæ de illis conscripta sunt, quasi humanis obtutibus representari videntur. idque vt fortia illorum facta & præclara facinora dum mortales imitanda pro viribus suscipiunt, virtutibus augeantur: aut certè dum se ad illorum excellentiam pertingere non posse conspiciunt, sibiipsis ex vera animi humilitate vilescant. Atque hinc sanè perspicuum fit omnibus, qui rectè sapiunt, eos, qui pia animi affectione ducti, sanctorum hominum vitas studiosè literis commendant, premio dignos: contra verò eos, qui cum possint, siue socordia siue incuria id negligunt, à culpa abesse non posse. Quod cum multum diuque apud me cogitasset, fratres quoque me magnoperè obsecrarent, constitui quidem beati viri Hermelandi (qui ab Germaniæ oris ad nos accedens, tanquam alter quidam Benedictus fulsit virtutibus) res gestas, quas partim visu, partim relatione fratrum didici, in scripta referre: sed duo se mihi objiciebant impedimenta: nè aut temeritatis arguerer, si rudi stylo id attentarè, & nulla ferè eruditione præditus, tanti patris actus incòdito sermone digererem: aut improbus etiam & impudens non immeritò viderer, si per deuita quæque erraticus viator incedens, viri sanctissimi, qui à recto itinere nusquam deflexit, vitam alijs vellem imitandam proponere, quam ego minimè imitarer. Hoc ego gemitu ocio dèdere mihi visus sum: at tandem fratrum precibus pulsus, opus, quod iam diu subterfugere deliberaueram, sancta fretus obedientia & misericordia præpotentis Dei, aggressus sum, & quæ ipse donaret, stylo exaranda suscepi, obnixè rogans eos omnes, qui hanc lucubratiunculam legere non dedignabuntur, nè ex oratione impolita sanctissimi patris gesta metiantur: sed in suis precibus memores sint opusculi huius inepti auctoris, vt à pio iudice peccatorum veniam & beatitudinis coronam consequatur, & ipsi pro precibus benignè fufis, à Christo vitam obtineant sempiternam.

VITAE

DE S. HERMELANDO ABBATE ANTRENSI.
VITAE HISTORIA.

403

VM iam toto orbe reges permulti Christo nomen dedisſet, & fides catholica atque veritatis Euangelicæ lux, pulſis errorum tenebris, in omni ditione Clotarij regis Francorum multa pace fueretur, Hermelandus apud Nouiomagenſes nobiliſſimis parentibus ortus eſt: nobiliterq; educatus, cum generoſo, vt aſſolet, animo atq; ingenio polleret, literis imbuendus, à parentibus ſcholis adhibitus eſt. Ibi tum ille ceteros coartaneos diſcendi celeritate facile antecellit, nec tamen animo inſtans eſt, ſed puerilis ætatis leuitatem morum grauitate compeſcens, nullis voluptatum illecebris ſe paſſus eſt irretiri. Nam carnis petulantiam ſpiritus ardore conterens, nobilitatem animi, carnis nobilitati anteferebat, ita vt in ipſis ſcholis, iam multa probitate conſpicuus, puer admirabilis ab omnibus haberetur. Porro eius parentes, vt viderunt cum iam literis non mediocriter inſtructum, aptumq; aulicis miniſterijs, à ſcholis reuocatum, in aulam adduxerunt, Francorumq; regi multo cum honore militaturum commendarunt: vt hoc militia perſunctus munere, ad Maiorum ſuorum pertingeret honores & dignitatem. At vir Dei Hermelandus omnem vitæ huius ſplendorem, omneq; culmen honoris caduci præ Chriſti amore ſaſtidiens, longè maluit per vitæ momentaneæ labores ſemper manſura iuſtorum gaudia promereri, quam per inanem & lubricam mundi gloriam, ſempiterna impiorum ſupplicia in ſuas accerſere ceruices. Itaque à voluntate parentum longè eius animi ſanctum diſcrepabat deſiderium. Quod enim illi ad conciliandam ei præſentis vitæ gloriã moliebantur, id ipſe ad ſalutis ſuæ perniciem ſpectare arbitratur, non ignorans dictum ab Apoſtolo: Nemo militans Deo, implicat ſe negocijs ſecularibus. Et ecce niſi veritus ille eſſet, nè in illam eiusdem Apoſtoli ſententiam impingeret, qua is dicit: Filij, obedite parentibus: nulla eiratione vnquam perſuaſiſſent terrenam complecti militiam, qui adeo ad caeleſtia anhelaret.

Cauens igitur, nè vlla ex parte ſalutaribus monitis deſuiſſe videretur, ſimul etiam conſiderans necdum ſibi licere ſuo viuere arbitrato, militarem habitum, quem animo reſpuebat, extrinſecus quidem, ſed ſanè inuitus accepit. Domino verò illum mirificè adiuuante in aula regia, ex tyrone ita repente in perfectum mutatus eſt militem, vt cum Regi & Optimatibus eius eſſet gratiſſimus, Regis effectus ſit pocillator, immò & pocillatorum princeps: ſed hoc quoque munus in ſe nolens recepit. Porro in ea functione cum ſumma omnium gratia & multa prudentia verſantem parentes & amici hortantur, vt cuiuſdam nobiliſſimi viri filiam accipiat vxorem. Ibi verò ille multum quidem ab ea re abhorrens, at tamen eam ſibi paſſus eſt deſponderi, diesque nuptijs certus eſt præſtitutus. Verum ſub hoc prætextu non modò à coniugio, ſed etiam ab omni actione ſeculari ſeſe expedire, collumque mentis non mundi vanitatibus, ſed ſuaui Chriſti iugo ſubdere moliebatur. Non enim ſurda aure Dominum audierat dicentem, & humano generi ſaluberrimè conſulentem: Si quis venit ad me, & non odit patrem ſuum, & matrem, & vxorem & filios & fratres & ſorores, adhuc autem & animam ſuam, nõ poteſt meus eſſe diſcipulus: & qui non baiulat crucem ſuam, & venit poſt me, nõ poteſt meus eſſe diſcipulus. ſed fideli hæc animo complectens, in rem conferre voluit eximius præclaræ institutionis executor.

Itaque Domino illius pijs conatibus adſpirante, cuncta mundi huius oblectamenta reiſcere, ipſam quoque ſponſam & nuptias niſſas facere, terrenas à ſe actiones omnes abijcere, atque ita nudus & ab omnibus expeditus, nudam Saluatoris crucem, contra ſpirituales nequitias dimicaturus, egregius Chriſti athleta amplecti, regiumque tenere iter, doctrinis munitus euangelicis, planè deliberauit. Veritus autem, nè eius propositum mundanorum ſtrepitus negociorum interturbaret, ſi in hominum frequentia diutiùs moraretur, regem adiit, & valde ſummiſſè ac deuotè ab illo petijt, vt cum maieſtatis eius bona venia liceret ipſi, poſthabita militia palatina, ad monaſterium ſe conferre. Id vt rex audiuit, pro ſumma erga illum beneuolentia & amore, eius preces planè reiecit, nec illum à ſe paſſus eſt ſeparari, multumque hortabatur, nè in illo etatis flore ab ipſo diſcederet. Et id genus perſuaſionibus diù quidem eius animum vexauit, at tamen ſanctum eius propositum nulla potuit ratione immutare. Cumq; in precibus perſeueraret, tandem diuino timore pium principis animù impellente, id quod diù pernegauerat, benignè illi permisit. Itaq; vir beatus cù regis & optimatù eius fauore è palatio recedens, ad Fontanellenſe cœnobium, cui tum venerandus ille Lambertus præſectus

Monachus
fit in cœno-
bio Fonta-
nellenſi.

erat, celeriter aduolauit, in illorum fratrum ſodalitatem ſe admitti petijt, nec difficulter, Abbate & fratribus eius preces libenter admittentibus, impetrauit.

Proficetur
monachū.

Vbi ex more inſtituti monaſtici in Cella, vt vocant, nouitiorum probatus, ita perfectus inuentus eſt, vt vitæ integritate non modò recentiores & iuniores, ſed illos etiam, qui ad multam iam perducti ætatem, longa vitæ ſpatia ſub perfectionis habitu tranſiſſerant, & in vitæ contemplatiuæ ſtudijs omnes corporis vires penè detruierant, non ſolum aſſequi, ſed etiam certiffimis indicijs excellere videretur. Expleto indè probationis tempore, vt habet Regulæ ſeu Canonis monaſtici conſuetudo, monachum adhibita ſacra promiſſione profefſus eſt: atque omnibus mundi pompis planè proculcatis, tot commilitonum ſultus præſidio, bellator ſtrenuus tam eſt viriliter virtutū omnium conſectatus iter, vt non ſolum nullis malorum dæmonum prauis ſuggeſtionibus ceſſerit vnquam, ſed mox à primo initio peſtiferum antiqui ſerpentis contriuerit caput. Adhibebant illi nequam ſpiritus ſua tentamenta, ſed omnia viro ſancto vertebantur in materiam triumphī. Erat ille nimirum charitate feruidus, fide deuotus, obediētia præcipuus, in oratione aſſiduus, ſpe firmus, tranquillus patientia, abſtinentia moderatus, ſtrenuus in vigilijs, denique ita cunctis virtutibus inſtructus, vt inter cæteros ſacrae profefſionis commilitones tanquam quidam Lucifer illuſtrior appareret.

Fit presby-
ter.

Audoēnus
epiſcopus.

*Paſquarius

Quod vt haud obſcuris indicijs venerabilis Abbas Lambertus animaduertit, quæ regularibus inſtituendum diſciplinis ſuſceperat, haud ſecus atque magiſtrū pro virtutum ſplendore & venerabatur, & amabat: dignumq; eum cenſens, qui ſacris aris admoueretur, ab eius loci epiſcopo ſancto Audoēno præbyterū voluit conſecrari. Ille verò ſacerdotio initiatus, tanta erga illud ſacrū miniſteriū animi deuotione ferebatur, vt quotidianum Deo ſacrificium ſtudioſè offerens, ſeiſum pariter maceratione ſui corporis hoſtiam viuā eidem præpotenti Domino exhiberet. Per id tempus piæ memoriæ Paſcharius epiſcopus Nannetenſi eccleſiæ præerat. Is dum quodā die ad Clerum & populum, inter quos mutua eaq; haud vulgaris vigeat charitas, ſermonē haberet, quidq; vtriſq; congrueret, celebri ſanè ſacundia explicaret, in tertij ordinis, putà monachorū, incidit mentionē, qui hætenus incognitus propè manſerat illis, qui occidentale Oceani litus accolunt, atq; ex ipſius Chriſti ſermonibus illū cæteris perfectiorem oſtēdit, dicente Domino: Si vis perfectus eſſe, vade, & vède omnia quæ habes, & da pauperibus: & veni, ſequere me. Mox auditores omnes, ſancti ſpiritus incitati inſtinctu, orant pontificem, huius rei deſiderio antè omnes incenſum, vt monaſtica profefſionis viros vnde quæque dignaretur accire, qui apud ipſos, ſi poſſet idoneus haberi locus, vitam perfectionis obtinēdæ ſtudioſam excolerent. Fatebantur enim, ſe de Domini pietate conſidere, ſi eius inſtituti viri apud ipſos demorarētur, etſi fortasſè ad imitationē excitadā paucis, tamen ad intercedendū omnibus eius regionis incolis poſſe ſufficere. Sentiens aut̄ antiſtes ſeq; populumq; ſuum diuinitus eodem affici deſiderio, non eſt cunctatus diū, nec ſubditorū repulit preces, ſed maturè ad venerabilem Abbatem Lambertum,

Matth. 19.

Nannetenſis
epiſcopi ad
S. Lambertū
legario.

qui tunc, vt diximus, Fontanellenſe cœnobium ſub ſacro vitæ monaſtica habitu moderabatur, ſtrenuos miſit nuncios, qui eius orarent ſanctitatem, ſua benignitate vt curaret, ſuum populūq; ſui deſiderium poſſet vt ad effectum perducī. Nuncios, ſui antiſtitis benedictione muniti, ad Fontanellenſe cœnobium iter intendunt, eoq; celeriter perlati, à fratribus humaniter excipiuntur, & Abbati Lamberto offeruntur, apud quem ita ferè locuti ſunt: Sanctitatis tuæ in primis ſtudioſus Paſcharius epiſcopus, ſancta feruētis animi deuotione, totiusq; ipſi credita plebis precibus incitatus, ſummoperè id exoptat, vt in eius diœceſi monachi, quibus ipſe locū præparabit, ad eccleſiæ ſuæ profectum & perennem Dei laudem, vitam ſectentur regularem atq; monaſticam. Cum comperiſſet autem, fama tuæ ſanctitatis iam longè lateq; diſfuſa, iſthoc cœnobium ſanctæ religionis integritate cæteris antecellere, orat & obſecrat, vt tua ſanctitas monachos ſpectata religione ad ipſum mittere nē grauetur, qui monaſticam vitam exactè viuere, alijsque excolendam tradere nouerint: vt ſuo per eos poſſit voto potiri.

His ita peroratis, vt venerabilis Abbas didicit Domini ſacerdotē cum plebe ſua tali feruere deuotione, primò gratias egit benigno Deo: deindè accito ad ſe Hermelādo, preces antiſtitis coram illo repeti iuſſit: atque tum demum eiufmodi reſponſa reddidit: Vota Paſcharij epiſcopi eiusque ſancti gregis, dubium non eſt diuinitus orta, eoq; ſanctiſſimā redolere deuotionem: quorum vt ego quoque particeps eſſe merear, tam etſi non ignoro quanto deſtituar ſolatio, quod à noſtra exiguitate poſtularūt, per hunc mihi longè chariſſimum Hermelandum fratrem aliosque illi adiungendos exequi conarer,

naret, si certò mihi constaret eiusmodi apud vos cœnobium constructum iri, in quo futuris temporibus fratres, quantum quidem caueri potest, nullius infestatione perturbentur. Nostra enim professio multam exigit quietem, nec potest non maxima sentire detrimenta, si diuina intenta contemplationi, improborum hominum querelis & vexationibus indè retrahatur. Et vester quidem antistes vbi cœnobium extruxerit, in sua ecclesie ditione, dum ipse superstes erit, non est fortassis passurus, vt fratrum illic degentium pax infestetur: at illo defuncto, si monasterium sub sui successoris dominio reliquerit, non deerunt importuni homines, qui praua cupiditate impulsì, multas fratribus excitent molestias, quæ illos etiam indè recedere tandem compellant, atque huc illucque incertos vagari. Quod sanè, si, vt plerisque alijs, ita huic quoque monasterio acciderit, mihi, qui fratres eo ablegarim, non parùm impendebit periculi, porrò vestro antistiti nihil accedet mercedis. Si igitur cœlestis præmij contemplatione vult cœnobium construere, hortor vt illud regie auctoritati tuendum permittat, efficiatque vt rex pro sua clementia edicto sanciat, nè quis alius, ius dominium ve in illud sibi vendicans, malo instigante demone, fratribus infestus sit: vt sic regie maiestatis muniti præsidio, pro eius totiusque regni pace perpetua liberis mentibus Christi misericordiam implorent. Ad hæc legati sic responderunt: Noli pater id genus retardari suspitionibus: sed certò tibi de pontificis nostri Pascharij humanitate persuadeas, eum diligenter curaturum ea, quæ dixisti.

Monastica
professio
quid reposita.

Hac Lambertus Abbas legatorum sponsione firmatus, ait ad Hermelandum: De tua ego, frater charissime, religione plurimum confidens, tametsi scio absentiam tuam mihi iniucundam, immò & dispèdiosam fore, ad Pascharium episcopum cum duodecim fratribus te volo proficisci, meoque loco illis esse patrem, vt ad tuum præscriptum monasterium pro episcopi desiderio exadificetur. Verùm enimuerò nihil præter tuam sententiam hac in re tentaturus sum, sed totum isthuc tuæ prudentiæ permitto. Cui Hermelandus, Nè, quæso, inquit, Pater meam hic requiras voluntatem, quam propter Christum in tuum transuli arbitrium. Ego verò, modò Dei & tua voluntas fiat, libens proficiscar quòcunquè me miseris, haud secus ac si diuinitus id imperetur. Tunc Lambertus pater perfusus gaudio, eius præclaræ congratulabatur obedientiæ, & ait: Age filii mihi, accingere vt miles Christi ad iter, egregiumque hoc opus suscipe, quod & tibi & alijs multis aditum paret ad regna cœlorum. Cumque & illum & fratres cum eo abiturus optimis instrueret admonitionibus, inprimis hortans, vt accuratè & virili constantia monastico canoni sese accommodarent, post mutuos amplexus & lachrymas, impertitamque discessuris benedictionem, dimisit illos, rogans Deum cum fratribus, quos apud se retinebat, vt sua illis gratia & auxilio adesset.

Promissio
ma S. Her-
meladi obe-
dientia.

Abeunt igitur cum Episcopi nuncijs, & Christo propitio ad Nannerensem urbem celeriter perueniunt, vbi mox ad basilicam beatissimorum Petri & Pauli Apostolorum precandi causâ sese contulere. Audiens autem reuerendus antistes eos adesse, incredibili affectus hilaritate, dixit: Recordatus est mei Dominus Deus, nec me voto frustratus est meo: occurrensque fratribus ad iam dictæ basilicæ fores, ait B. Hermelando: Benedictus Deus, qui te misit huc, ad ipsum introitum tuum: quique quod per prophetam suum testatus est esse bonum & iucundum, hodiè compleuit, faciens habitare fratres in vnum. Deindè cum eos omnes haud aliter atque angelos quosdam conuiuio excepiisset, votumque suum omne eis exposuisset, B. Hermelandus ea, quæ Lambertus Abbas nuncijs eius proposuisset, quæque illi respondissent, coram illo retexuit, ac postremò ita subiunxit: Si tua sanctitas non vult deesse ijs, quæ Abbas noster expetit, nos pro viribus, quicquid iusseris, exequemur: sin autem aliter visum est, nos, salua & integra charitate, ad Abbatem nostrum ita vt iussi sumus, reuertemur. Tum verò Episcopus: Non puto, inquit, esse quenquam frater charissime, qui perindè, atque ego, cupiat hoc opus esse firmum atque perpetuum. Nam cum ego eius author atque fundator esse videar, nolim cuiquam hac in re esse secundus. Atque hac de causa pro tuo atque Abbatis tui consilio & hortatu, nunciorumque meorum sponsione, non modò cœnobium cum rebus omnibus, quas illi attribuerò, ex Canonica auctoritate regie dominationi committam, eiusque vobis sanctionem impetrabo: verum etiam quicquid, quod ad eius quietem inconcussam faciat, te eundem pariter excogitare potuero, libentissimè illi impertiam. Quibus ex verbis anjraduertens Hermelandus liberalem antistitis animum, & ab avaritiæ sordibus alienum, demissè admodum illi dixit: Dominus, qui hoc tibi adspirauit desiderium, ipse etiam ad effectum perducatur, consiliumque tuum confirmet.

Psal. 132.

Ego

Ego interim in crastinum vsque spatiū cogitandi mihi vt largiaris, obsecro, & quicquid, Domino donante, hac de re mecum pertractauro, cras tuæ reuerentiæ aperiam.

Altera luce, absoluto matutinæ laudis officio, venit ad Pascharium Hermelandus, eique dixit: lubeas nobis apparari nauiculam, qua per Ligerim ad mare vsque subuecti, omnia eius litora lustrare possimus: quod si locus cœnobio construendo opportunus non apparuerit, per omnem ditionem tuam locum idoneum inquiremus. Cui sic antistes respondit: Non ego necessarium puto ad mare vsque vos fatigari. Sunt enim insulæ quædam, ab hac vrbe tribus distant milliaribus, quas hic fluuius circumfluit, atque insuper mare exstans quotidie ter ambiendo alluit. Quæ autem sit earum insularum fertilitas, vel quæ magnitudo, mihi hætenus per curas ecclesiasticas explorare non licuit. Sed tu, quæso, eas lustra accuratè, & ad me, quæ videris, referto: maximè, num possit in aliqua ex ijs cœnobium cōstitui. His dictis, actutum iussit præstò esse nauim: quam Hermelandus ingressus, rogauit Dominum, vt locum aptum ipsi indicare dignaretur. Nautæ verò celeritate vsi, ad insulam appulerunt, cæteras amplitudine superantē. Tum Hermelandus è nauī exiens, comperit eam in longum obtinere stadia quatuor & viginti. Porrò in aliarum insularum medio sita, in sublime sustollit verticem, montosa in medio: atque idcirco immunis ab inundatione tum Ligeris fluuij, tum exstuantis maris, rutam præbet incolis habitationem, nec desunt illi amplissima spatia, tum ponēdis colendisquæ vitibus, tum hortis quoquæ & pratis efficiendis opportuna. Nec patet ad eam accessus, nisi quis nauī subuehatur. Habet verò etiam syluas densas.

Hermelandus lustrat insulā, eamque Antrum vocat.

Quæ sanè omnia, tum quoquæ nonnulla abstrusa loca virum Dei permouerunt, vt eam Antrum vellet appellari: quemadmodum insulam ad Austrum sitam, hac quidem spatijs minorem, sed habitudine vel specie illi simillimam, Antriginum vocauit. Reperit autem illic in quadam ædícula oratorium beatissimi confessoris Martini. Erant etiam illic armentarij non pauci, quod eius vbertas alendis pecoribus esset valdè opportuna. Piscatoribus autem circumcirca tam ex Ligeri quàm ex mari tanta suppetebat piscium diuersorum generū copia, vt illis, qui in alijs fluminibus capiendis piscibus nauant operam, res videatur incredibilis, nisi coram inspexerint. Nec tamen vulgi perstreptentis illic audiuntur voces, sed varij generis auium iucundæ resonant melodiæ, & in ijs olores dulci fundunt modulamine cantus. Deniquè tantum illic silentium, tanta tranquillitas est, vt anachoreticam appetentibus vitam, mirificum eremi desiderium adferre videatur. Quæ quidem omnia posteaquàm vir Dei Hermelandus partim suis oculis, partim vicinorum relatione cognouit, exultans in Domino, ait: Benedictum sit in secula sanctissimum nomen tuum, o summa Trinitas, quæ mihi talem demonstrare locum dignata es, quo ego nullum adhuc viderim commodiorem in omnibus illis monasterijs, quæ vnquam adierim. Deindè ocys ad Pascharium episcopū regressus, Fateor, inquit, nunquam me neque amœniorem, neque extruendo cœnobio aptiorem vidisse locum duabus illis insulis, quas hodiè perlustraui. Ijs auditis, lætabatur antistes, & gratijs actis præpotenti Deo, toto illo die egit cum Hermelando de cœnobij structura: cumquæ diu mutuis sese colloquijs spiritalibus adhortati essent, tandem cibum vnâ sumpsērunt. Indè diuinis absolutis laudibus, cubitum ière: rursusquæ post breuem somnum ad preces reuersi, quicquid noctis supererat, in Dei laudibus transmisère.

Postera die Hermelandus dixit episcopo: Quandoquidem locum cum primis opportunum nobis Dominus ostendere dignatus est, nolim moras necere: sed tua benedictione munitus, quamprimum eò me conferam, vt tua aliorumquæ fretus ope, cœnobij structuram aggrediar. Benedictione igitur data ab episcopo, post mutuos amplexus, Hermelandus ad insulam reuersus, locum aptissimum designauit, iactisquæ ædificum fratribus necessariorum fundamentis, tam illas, quàm templa duo, alterum sancti Petri, alterū sancti Pauli Apostolorum Christi cum vniuerso cœnobio, Domino optulante, breuè exædificauit, non segnem ei nauantibus operam permultis eius regionis incolis. Deindè Episcopus ecclesias dedicaturus aduenit cum suis Canonicis, & cum bono omnium fauore atquæ cōsensu, sicut antea promiserat, isthuc priuilegij beato Hermelando & fratribus impertijt, vt nulli successorū eius ex illo monasterio vel rebus omnibus, quas tum ipse, tum alij Dei amore fratribus cōtulissent, quicquā sibi sub dominij pretextu vsurpare liceret. Postea beatū Hermelandum ad regis aulam secū ducens, regi Childeberto eum, eiusquæ cœnobij & fratres omnes deinceps tuendos commendauit. Scripsit verò idem rex sanctionē, eamquæ beato Hermelando tradidit, de illo monasterio & rebus eius, putā nē quisquam omninò fratribus illic degētibz molestiā exci-

Antrense monasteriū construitur.

Regis sanctio & priuilegium.

excitaret, sed ut regia illi freti protectione, absque alicuius infestatione, liberis animis pro rege totiusque regni pace Dominum precaerentur. Ea regis beneuolentia & amicitia cohonestatus vir Dei, ad monasterium se recepit. Ex eo tempore multi, contempto seculo, ad illud cœnobium conuersionis gratia confluxere, monasticum complexi institutum: multi suas proles illic Christo militaturas obtulerunt. Porro vir Domini Hermelandus omnes & verbo & exemplo ad vitæ contemplationi dedita studia incitauit. Et ingens sanè fratrum numerus illic excreuit, qui sub tanto patre tantos in virtutibus & vitæ sanctitate fecere progressus, ut iam fama illorum longè lateque sese diffunderet, & in eorum sanctis studijs omnes, ad quorum notitiam perferebantur, magnificarent patrem eorum, qui in cœlis est.

Multi in Antrensio cœnobio fuit monachi.

Nocte quadam vir sanctus pro sua consuetudine in basilica sancti Petri Apostoli diuinæ contemplationi intentus, Abbatis Laurenti, viri valde venerabilis, animam è monasterio sancti Florentij, quod Glannam vocant, ab Antrensi cœnobio ad triginta distans milliaria, ducibus angelis, relicto corpore, migrare vidit ad cœlos. Cumque in eam diu oculos defixisset, signo dato fratres conuocauit, iussitque ut Laurenti Abbatis animam Domino commendarent. Fecerunt hoc illi quidem prompta & alacri obedientia: at mirabantur tamen, cum inter vtrumque monasterium tam longa itineris spatia intercedant, quoniam pacto vir Dei animam eius è corpore abeuntem videre potuerit. Ut igitur de tota re certiores redderentur, hominem ablegare statuere, qui de obitu Laurenti Abbatis inquireret. Ecce autem adsunt fratres è sancti Florentij monasterio, suamque plorantes orbitatem, Abbatis sui excessum nunciant. Adhibebant autem illis Antrenses monachi fraternæ consolationis pia fomenta, simulque, qua hora defunctus esset Abbas, percontabantur. Quam sanè eandem omninò fuisse didicerunt, quia ab Abbate suo Hermelando eum migrasse audierant.

Vitio S. Hermelandi.

Contigit quandoque virum Dei cum aliquot fratribus iter habere per Nannetensem pagum. Fortè tum illis obuiam venit Arnoldus quidam, multa dignitate multisque diuitijs insignis, magna obsequentium turba stipatus. Ad eum prolixè tum è scripturis diuinis sermonem habuit vir sanctus, optimis eum sermonibus instituens. Ijs iam finitis, dixit vni è fratribus: Hactenus quidem pro ingenioli nostri tenuitate huic illustri viro spiritali ministravi potum: at nunc superest, ut hortante nos charitate, corporalem etiam pariter sumamus. Respondente fratre, perexiguum illic vini adesse, quodque vix heminæ mensuram excederet: hoc ipsum vir sanctus iussit adferri, in illius virtute confidens, qui quinque panibus, quinque hominibus millia abundè refecit. Allato vino, signum crucis expresit, porrigique iussit Arnoldo, quem diximus, cunctisque qui illum comitabantur. Distribuitur mox omnibus, singuli singulos bibunt calices plenos, nec tamen vinum exhauritur. In cuius sanè præclari miraculi testimonium vasculum illud, unde vinum fundebatur, in sancti patris asseruatur monasterio.

Matth. 14. Iohan. 6.

Vinum edita cruce augetur.

Sedebat aliquando beatus Hermelandus sub quadam arbore apud oratoriū sancti Leodegarij martyris, legebatque solito attentius. Interim eruca, illam arborem depascens, in librum ipsius identidem decidebant, legentemque interturbabant. At ille, ut erat mitissimus, patientissimè id perferebat. Porro frater quidam id animaduertens, cepit eas contere pedibus: sed vir Domini cum prohibebat, nè id faceret, ita dicens: Noli frater, que diuino accidunt iudicio, velle auertere. Verum omnipotens Deus, ut sancti viri patientiam præclare remuneraretur, erucas omnes, quæ iam diu arborem illam vastauerant, usque ad eò nocte illa profligauit, ut ne vna quidem superesset.

Erucarum excidium.

Consuevit vir Dei Quadragesimæ diebus ob vitandam hominum frequentiam, qui illum fratresque visitaturi, cum oblationibus ad monasteriū aduentabant, Antriginum petere, atque illic cum paucis fratribus multa abstinentia corpus suum macerare, ut in Paschali solennitate posset seipsum Deo hostiam gratissimam exhibere. Accidit autem quodam die, ut vigiliarum & precum instantia defatigatus, sub diuo animi causa non nihil deambularet, & deinde in litore parumpè sessum se reponeret. Aderat tum quispiam, qui diceret Nannetensem episcopum habuisse piscem, quem vulgò naupradam vocant. Ad quem vir Dei, Et quid isthuc, inquit, frater ad rem pertinet? An verò putas imbecillam esse præpotentis Dei manum, ut non possit etiam nobis eiusmodi largiri piscem? Necdum verba sua expleuerat vir sanctus, & ecce eius generis piscis ab ipso Ligens fundo sese subrigens, celerrimè ad illum adnatauit, & ante eius pedes in arenas profluuit. Ille non ignorans diuinitus hoc ipsi munus oblatum, cum gratiarum actione iussit seuari è terra, dixitque vni è fratribus: Tolle hunc piscem filii, & in tres partes fecas quarum

forè, Iam petram

Piscis miraculum.

quarum vna apud nos permaneat, reliquæ duæ in monasterium ad fratres mittantur. Factum est, vt imperârat: & accidit res sanè admirabilis. Nam sancti viri meritis ita fratres omnes, tam qui cum illo erant, quàm qui in monasterio versabantur, quorum certè erat non exiguus numerus, tantillo pisce exatiati sunt, vt magna piscium copia vfi fuisse viderentur.

Exemplum
optimi prae-
lari.

Magna erat in sancto viro prudentia & moderatio, qua ita nouerat demandatum ipsi exercere ministerium, vt nec pro sui custodia fratrum curam negligeret: nec ita fratribus sustentandis, iisque necessarijs procurandis esset addictus, vt sibi ipsi negligenter inuigilaret. Quod vt accuratè præstare posset, interdium res illas curabat, quæ essent fratribus necessaria: Porro nocturnis horis post somnum breuem, quem tamen humane fragilitatis necessitate adactus potius, quàm vel modicæ quietis studio & amore captabat, totus in rerum cælestium contemplatione, atque in sanctis precibus & psalmodijs versabatur. Cùm autem nocte quadam precandi gratia sui monasterij basilicas iustraret, in vna ex ijs vidit extinctum lumen. Iussit ergo fratri, vt illud rursus accenderet. Sed cùm ille frater manu gestaret lucernam, flante acrius vento, extincta est. Illo prope abeunte, vt denuò accenderet, vir Domini iussit eum gradum sistere, & extenta manu signum edidit crucis, moxque lumen restitutum est: quod cùm frater ad basilicam deferret, lucernam extinctam accésurus, tametsi importunior, quàm antè, ventorum procella sauiret, non potuit tamen lumen diuinitus datum extinguere.

Signo crucis expresso
extinctum ac-
cendit lumen.

Non segniter in eam curam vir Dei incumbebat, vt continenter ad altiora proficeret, & quotidianis virtutum incrementis animi puritatem cumularet. Itaque quadam nocte in Antrigino insula (vbi, sicut antè dictum est, tempore Quadragesimæ corpusculum suum rigida abstinentia conficiebat) in oratorio sancti Aniani illo ambulante, via, cui insistebat, reliquo pavimento candidior visa est: atque adeò locus ille, in quo fixus in oratione permanere consueuerat, tali est candore perspicuus, vt vsq; in presens quotquot ad eum accedunt, perspicuè intelligant, quanta eius pectus munditia & candore nituerit.

Iam partes occiduas fama sanctitatis eius longè lateque peruagata, etiam in Aquilonis regiones sese intulit. Nam cùm aliquandò in pago Constantino res monasterij necessariò perlustraret, quidam eius loci nobilis vir, Launus nomine, illum cum discipulis eius vocauit ad prandium. Non recusauit vir sanctus, vt erat comis, affabilis & iucundus. Ingressus igitur domum eius, benè illi precatus est. In ea autem regione humus non gignit botros. Indè accidit, vt Launus non nisi parum haberet vini in vasculo quodam. Et quidem tanto ille hospite lætus, conuocauit amicos, ex eoque vino non illis duntaxat, sed etiam pauperibus & peregrinis superuenientibus iussit liberaliter distribui. Biberunt omnes hilariter, & interim Domino benedicente, non modò nihil de vino decessit, sed vasculum propemodum vino redundare visum est. Et illo quidem die ea de re silentium fuit: at luce altera intantum per omnem illam regionem diuulgata est, vt incolæ omnes planè sibi persuaderent ea sanctitate esse virum Dei, vt si quid in eum à quoquam collatum esset beneficij, non solum nihil eius facultatibus decessurum, sed multum etiam accessurum vltra illam, quæ illi in cælis esset reposita, mercedem. Peracto prandio, vir Domini ad ædes suas in villam Oglandam redijt. Porro Launus postridè ex vxore sciscitatus est, an ne vel parum aliquid vini superesset, quod ad virum Dei pro benedictione transmitteretur. Abijt vxor, & diligenter vase inspecto, plenum illud reperit: moxque viro indicauit. Ille exhilaratus, mittit indè ad virum sanctum, simulque certiore eum reddit, quanto ipsum Dominus ob eius merita beneficio affecisset. At vir sanctus iussit eum rem tacitam habere, rogans nè ipsius meritis adscriberet, quod in pauperum subsidium diuinitus eius liberalitati donatum esset. Launus verò pernegabat suæ liberalitatis causa id fecisse Dominum, sed ob sola ipsius sancti viri merita tale miraculum contigisse. Erat sanè inter eos pro humilitate amica contentio, sed nemo ambigit B. Hermelandi meritis adscribendum esse tam insigne diuinitatis miraculum.

Vinum mi-
rificè auge-
tur.

Humilitas
sancti viri.

Cernens autem perniciosus dæmon eximjs virum Dei pollere virtutibus, nec posse se vllis tentationum machinamentis eum vel ad breue tempus in peccati consensum impellere, coepit commouere quosdam ad infestandum illum, creandasque illi molestias: vt si nò posset domum eius, in firma petra fundatam, penitus euertere, hoc saltem in lucro deputaret, si vel ad momentum eius perturbasset animum. Excitat ergo rusticum quendam, isque improba cupiditate inflammatus, de ephippio sancti viri quippiam præci-

precidit. At mox illum diuina ultio persecuta est. Nam repente cœpit tanquàm igni-
bus inflammatus conflagrare, magnosque eiulatus edere, simul etiam compellare vi-
rum Dei his vocibus: Succurre mihi sancte Hermelande, nam pro furto exiguo, quo
rem tuam mihi auisus sum vendicare, pœnas luo inestimabiles. Et hæc dicens, rem fur-
to ablatam, è sinu protulit & abiecit, quæ hodieque in oratorio beati Petri Apostoli,
quod est in Oglenda Cella, suspensa manet. At sanctus pater hominem scelere vin-
ctum, precibus absoluit, & cibo potuque abundè refectum, admonitumque nè deinceps
maligno hosti assensum præberet, incolumem à se dimisit. Alius quoque, stimulante
cupiditate, boues sancti viri, qui onusta lignis plaustra trahere solebant, furto abstulit.
Sensit vir Dei magno se commodo destitutum: sed tamen æquo ferens animo, ad so-
lita orationum præsidia se recepit, rogans Dominum, vt boues abacti restituerentur.
Tanta verò fuit earum precum vis, vt miser ille, qui boues procùl abigere moliebatur,
multo confectus labore, manè ad cœnobij fores eos adduxerit. Gauisus vir Dei, rece-
pit boues suos: porrò furem blandè castigatum, admonuit, nè posthæc se ab inimico da-
mone in flagitium impelli pateretur: nè & hîc obnoxius crimini, pœnas daret, & postea
apud inferos æternùm cruciaretur.

Agatheus vir inclytus, Nannetensis atque Redonica vrbis comes, vtriusque loci e-
piscopatum occupans, Antrensem insulam tum precandi, tum colloquendi cum viro
Dei causa adiit. Acceptus est autem à sancto viro non inhumaniter. Facta oratione, vir
Domini eius quadam facta reprehendit, hortabaturque vt resipisceret. Deindè in refe-
ctorium, vt vocant, eum perduxit, insitque vini calicem illi præberi. Cuius cum partem
dimidiam exhausisset, velleque calicem reddere fratri, vir sanctus hortabatur vt ebi-
beret: attollensque dexteram manum, denuò crucis signum supra calicem illum expref-
sit. Necdùm manum retraxerat, & ecce subito intantum repletus est calix, vt vinum re-
dudans in brachia comitis efflueret. Tum verò ille se tanti sacerdotis confeslu indi-
gnum iudicans, celerrimè ad pedes eius tremebundus corruit, obsecrans vt pro ipsius
peccatis Dominum deprecaretur. Ità ille externo compulsus est miraculo, eius, de qua
infidus dubitabat, agnoscere sanctitatem. Nec dubium est, signum hoc, diuina dispen-
sante prouidentia, idcirco contigisse, vt bruta mens, quæ sanctæ exhortationis verbis
nihil mouebatur, vel timore percussa, ad meliorem se frugem recipere cogeretur. Et
ex illo quidem tempore non parùm ille de pristina crudelitate remisit.

Inuisebat quodam tempore sanctus pater vt utilitatis gratia possessiones monasterij
sui. Venit autem ad Pauliacum villam: vbi cum cuncta, prout res poscere videbatur,
expediuisset, iam nocte impendente, suo more peruigil in diuinarum rerum contem-
platione permansit, noctemque duxit insomnem. Interim sub ipsa caelestium specula-
tione vidit in Aquitanix partibus in Creane Cella siue monasterio suo, quod ei scripto
traditum fuerat, & ab eo loco, vbi tum ipse degebat, ad 80. aberat miliaria, cuiusdam
venerabilis monachi animam, qui eius fuerat institutionibus imbutus, atque ea causa
illic ab eo constitutus, vt tum illud, tum Colonense quoque curaret monasterium siue
Cellam, è corpore migrantem, atque angelicis fultam præsidij, rectà ad cælos tenden-
tem. Mox edito signo, fratribus visum aperit. Non deerant tum in ijs ipsis quidam æ-
tate iuniores, qui sanctum virum, iam multo confectum senio, delirare putarent. At
ille Domino adherens, eo spiritu, quo procùl viderat animam fratris è corpore dece-
dentem, etiam horum non solum dicta, sed etiam cogitationes cognouit. Illorum e-
nim dissidentiam arguens, certissimè confirmabat iam dicti fratris animam, corpore
solutam, sempiterna in cælis requie potiri. Vera autem illum dixisse, & quidem eadem,
qua dixerat, hora illum fratrem obiisse, nunciorum ab illo monasterio venientium
verba comprobauerunt.

Ità nimirum vir sanctus, inter necessaria illa ministeria, quæ curæ fratrum ipsi com-
missorum impendenda erant, non neglexit ea studia, quæ ipsi quotidiana virtutum
augmenta conciliarent. Non ille visus est, vt solent plerique veterani, sub ætatis gran-
dæ prætextu remissius sese gerere: sed cum ætate accrescente, virtutum cumulan-
darum desiderio, aliquid potius ad conuersationis rigorem, quatenus quidem ferre
potuit, adijcere curauit: non minimam se iacturam fecisse arbitratus, si non quotidie
aliquid virtutum eius exercitijs accessisset. Itaque cum prouecta iam esset ætate, par-
tum oratorium in honorem S. Leodegarij martyris ad fores monasterij orientales ex-
truxit: vbi, abdicata pastoralis administratione, quam non ambitione, sed necessitate
diu gesserat, facta quoque fratribus potestate alium eius loco sibi patrem deligendi, sese
M m in.

Furtum ru-
stici diui-
na ultio
persequi-
tur.

Fur diuini
tuis cogi-
tur restitu-
ere abactos
boues.

Calix pro-
pè exhaui-
tus vino
impletur.

Videt ani-
mam fra-
tris in cæ-
los ferri.

Cum æta-
te accreuit
illi feruor
mentis.

Oratoriū
S. Leodega-
rij.
Abdicat se
Abbatis
functione.

inclusit, vt curis omnibus expeditus, liber è soli diuinæ posset esse contemplationi intentus. Accessit eò etiam regis consensus & fratrum, tametsi ij non parùm diù tanto se patre destitutos lux ère. Adiunxit autem sibi quatuor fratres eiusdem propositi, quos vnà secum inclusit.

Porro fratres cœnobij Antrensis subrogârunt ei Adalfredum Abbatem, rege id ap-
 Adalfr-
 dus Abbas
 inhum-
 nus.
 probante. Verùm eius electioni B. Hermelandus interessè noluit. Et ille quidem obli-
 tus se patrem esse, maligni dæmonis instinctu deprauatus paternam functionem muta-
 uit in tyrannidem. Nam tum sui, tum fratrum necessariam curam abiiciens, rebus su-
 peruacaneis sese dedit, & ab interioris vitæ studijs iusto Dei iudicio prolapsus, sola ex-
 terna sectatus est. Extruxit verò etiam sibi aulam, non contentus structuris nec necessarijs,
 animi quodam fastu eum impellente. Quod vt rescituit B. Hermelandus, cum ob multa
 eius non rectè facta illum obiurgaret, inter cætera ait: Quid est hoc frater, quòd postha-
 bitis animorum lucris, fratrumque necessarijs negocijs, in res superuacuas te totum ef-
 fundis? An non satis multa hïc tibi videntur constructa ædificia? Obtempera, quæso,
 dictis meis, & his contentus esto. Alioquin hoc in loco nihil abs te exædificabitur. Hoc
 autem vir sanctus prophético dixit spiritu, sciens diuinam ei impendèrè ultionem, quæ
 illo anno tolleret eum è medio. At ille animo occæcatus, viri Dei æquissimas admoni-
 tiones contemnens, fratribus etiam necessaria subtraxit alimenta: atque illis etiam, qui
 cum S. Hermelando erant, statutam iussit annonam negari. Nec hoc contentus, fratres
 dirissimè voluit flagellari. Accidit autem, vt ea crudelitate etiam in vnum ex ijs, qui a-
 pud S. Hermelandum debebant, immaniter sæuret: Qui nimio dolore compulsus, ita
 dixit: Pater Hermelande, cur nos viuis deserere voluisti? Quod audiens miser Adalfre-
 dus, præcepit atrociores illi admoueri cruciatus, dicens: Non tibi quicquam tuus opitu-
 labitur Hermelandus. Tandem euasit ille, & celeri cursu ad S. Hermelandi Cellam pro-
 perans, humi se abiecit, multumque eiulans dixit: Ecqua in nobis, pater Hermelande,
 flagitia inuenisti, vt nos sub tanta crudelitate relinqueres? Vtinàm liceat excedere è vi-
 ta, nè tam immanis tyranni iniurijs exagitemur. Porro fratres, qui cum illo erant, in-
 dicârunt viro Dei, quàm dira fame afficerentur. Tum verò ingemiscens vir sanctus, si-
 lete, inquit, fratres, si lete. Videbitis repètinum eius interitum. Nec enim vel vnus men-
 Diuina vl-
 tio in A-
 dalfredi.
 sis spatio licebit ei lucis huius vsura perfrui. Tertio abhinc die miser ille Adalfredus in
 visione se vidit pro sua inobedientia scipione beati Hermelandi verberari, atque eiulans
 cœpit velut ignibus inflammatus dirè torreri: sicque & æterna & temporaria affe-
 ctus morte, vitam pariter cum Abbatis functione repèntè amisit: licet autem sepultu-
 ra indignus esset, at tamen, hortante viro Dei, fratres eum terra condiderunt.

Illo extincto, collecti in vnum fratres, S. Hermelandum valdè obnixè rogârunt,
 quandoquidem sua illos præsentia voluit esse destitutos, vt nè sineret eos rursus in
 Abbate deligendo aberrare: sed ipse eis Deo dignum crearet Abbatem, qui eius vesti-
 gijs insistens, viam Domini ipsos edoceret. Flexus vir Dei fratrum precibus, iussit ad ef-
 se vnum è fratribus, quem ipse diuinis imbutum disciplinis, in bonis actibus educaue-
 rat. Donatus is dicebatur. Hunc propensa omnium voluntate Abbatem constituit,
 simulque instituit, quemadmodùm & in temporarijs & in spiritalibus rebus admini-
 strandis sedulum atque sollicitum sese exhiberet. Et ille quidem sancti viri optimis in-
 stitutionibus sese accommodans, Christo iuante, magistroque pro illo apud Deum in-
 tercedente, humilitate & charitate egregiè instructus, monasterium quoad vixit, cum
 multa laude gubernauit. Hucusquè vitam & virtutes hominis Dei, quas per illum Do-
 minus efficere dignatus est, vtcunquè digessimus: sed tamen non nisi paucis comme-
 moratis, prætermisissis verò plurimis: nunc ad eius obitum, qui fuit illi aditus in vitam
 sempiternam, veniendum est. Posteaquam igitur permultos ab improba vita ad Do-
 minum conuertit, & ad Christi fidem traduxit, postquam in monasterio (cellam vo-
 cat author) dies non paucos inclusus, Deo soli vacans, precibus suis ægro tis multis, pro
 eius fama sanctitatis ad ipsum confluentibus, pristinas reformauit vires, cum iam vene-
 randa canities eius ad id vsque virtutis excreuisset, vt propemodùm nihil ei perfectio-
 nis accedere posse videretur, prophético spiritu, quo multa iam antè præuiderat, sui et-
 iam obitus diem quibusdam fratribus non diù post futurum prædixit. Illi autem crebro
 experti, habere illum donum prophetiæ, incunctanter verbis eius fidem commoda-
 runt, & illo, quo se morituum dixerat, die pariter congregati, eum valdè rogârunt, vt
 quemadmodùm in terris eis fuisset magister iustitiæ, ita in cælis perpetuus non dedigna-
 retur esse patronus & intercessor. Quos ille omnes singulatim, vt in sancto permanerët
 pro.

Prædicit
 obitum su-
 um S. Her-
 melandus.

DE S. HERMELANDO ABBATE ANTRENSI.

proposito, hortabatur: ac deinde corporis & sanguinis Domini sacramento sese præmunens, longa iam fractus ætate, inter verba orationis feliciter spiritum in manus efflauit benignissimi creatoris: obdormienti similior, quàm morienti, tamque alienus à mortis acerbitate, quàm fuerat ab omni fœda carnis libidine. Conditus autem est in basilica Pauli Apostoli iuxta oratorium Vuandregisili, in abside, quæ vergit ad Austrum. Multi verò ad eius tumulum magna diuinitus sanitarum beneficia sunt adepti.

Feliciter obdormiit in Domino.

Cùm autem iam multi fluxissent anni, quadam nocte Sadreuertus, eius cœnobij venerabilis monachus, vocè audiuit eiusmodi: Cras, vbi surrexeris, dic Abbati tuo, vt corpus sancti Hermelandi in basilicam beati Petri Apostoli transferat, & honorificè admodum condatur apud altare. Abbas à Sadreuerto, quem pro eius sanctitate non mediocriter amabat, hæc audiens, magno afficitur gaudio, sacrumque sancti viri corpus cum sarcophago eleuans, cum hymnis, canticis & lampadibus thurisque suffitu, fratribus cum comitantibus, quo fuerat iussus, deportauit. Cùm autem ad refectorij ostium peruenissent, feretrum tanto cœpit pondere deorsum premi, vt nulla posset ratione è terra leuari. Stupebant omnes rei repentina nouitate, simulque orabant Dominum, nè sineret distineri sacri corporis ad locum destinatum translatione. Ea prece absolutâ, venerabilis Abbas Dauid ait: Cùm sit iam Missæ expletum ministerium, puto equidem beatissimum Patrem Hermelandum, pro solita humanitate sua, velle nos post tantos labores in refectorio sumere vini calicem. Obtemperatum est illi: sumperunt singuli singulos calices, & ecce mira facilitate & celeritate leuant corpus, & ad S. Petri ad e deferunt, ibique reuerenter condunt in monumento accuratè fabricato. Die autem tertio tanta suauissimi odoris fragrantia ex eo monumento erupit, vt primùm basilica omnis, deinde vniuersum cœnobium illo compleretur, atque in octauum vsque diem perpetuò perduraret. Quorquor autem tum præsentibus adfuerunt, qui etiamnum supersunt, palàm testantur, nunquam se tanta fuisse odoris suauitate perfusos. Longum est referre miracula omnia, quæ ad sancti viri sacras reliquias diuinitus declarata sunt: nos ex ijs pauca duntaxat commemorabimus.

Trasfertur eius sacrum corpus.

Odor suauissimus ex eius sepulcro.

Eufredus quidam impia incensus cupiditate, in pago Oximensi villam, quam Cranam vocat, sancti viri monasterio abstulit. Et ecce in somnis paulò post videt sanctum Albinum Confessorem omni edendi & bibendi facultate ipsum priuantem, donè ad S. Hermelandi sepulcrum accederet, & cum digna satisfactione res ei ablatas restitueret. Expergesfactus ille, cum multo timore pensitabat quid vidisset, ac illucescente die equo conscenso, properè abiit ad aliam eius monasterij villam Cludionem: vbi inuenit monacho Edramno, quid sibi accidisset exposuit, rogauitque, vt cum ipse ad sancti confessoris sepulcrum proficisceretur. Ille quidem petenti annuit, hortabatur autem, vt aliquid cibi & potionis acciperet. Quod cum ille temerè attentaret, panem sumptum nulla potuit ratione deglutire: immò verò etiam vnà cum sanguine coram omnibus euomit. Itaque maturauit susceptum iter, & ad sancti viri sepulcrum accedens, in preces incubuit, ablatam villam se redditurum promisit, atque insuper de suis prædijs & facultatibus monasterio quædam elargitus est. Ità publicè suum facinus confessus, multaque ductus pœnitentia, beati confessoris meritis sanus effectus est, atque illic cibo potuque recreatus, ad sua recessit.

Pœna in viurpantem villam monasterij.

Rusticus quidam, Sicbaldus nomine, sanctæ resurrectionis Dominico die flagellum arripuit, & ad excutienda frumenta accessit sanè quàm temerè. Nò dormitauit autem diuina vindicta. Subitò flagellum adhaeret manui, & dissolutis membrorum iuncturis, caput & brachia ceterosque artus horrendum in modum agitabat. Non potuit vlla vi vel ad momentum se comprimere, quo minus horribili membrorum tremore quateretur. Proficiscitur igitur Turones ad S. Martinum, cuius quidem intercessione id obtinuit à Domino, vt flagellum ex eius manu exiliret: verùm tremor ille corporis nihilo fuit remissior. Noctè proxima in somnis videt S. Martinum, auditque admonentem, vt si velit ab illa membrorum agitatione absolui, Antrensem insulam, S. Hermelandi confessoris suffragia petiturus, accedat. Credit ille verbis beatissimi Martini, celeriterque se confert ad Antrum insulam, prostratusque coram tumulo S. Hermelandi, salutem quam expetit, nò difficulter impetrauit. Cùm enim fratres vespertinas Domino laudes persoluerent, apparuit illi senex, quidam, stola candida indutus, decora canitie venerabilis: isque dextra illi annuit, vt ad ipsum accederet. Vult ille properè ire ad vocantem se,

Vindicta diuina in rusticum, in Paschate laborare volentem.

sed mox in medio fratrum psallentium choro corrui, ibiq; diu iacens & orans, tãdem manum ad fratres extendit, quorum opera è terra subleuatus, pristina se sensit incolu. mirati restitutum.

Curatur
claudus &
cæcus.

Acto. 5.

Multorum Antrensis coenobij monachorum, qui hominem illum, de quo dicturus sum, nouerunt, relatione didici sequens miraculum: Aldefredus quidam, iam annos natus octoginta, ab ipso primo ortu cæcus & claudus fuit: Is sanitatis obtinendæ causâ Romam profectus est, oraturus ad sacrum corpus beatissimi Apostolorum Principis Petri. Apparuit autem ei cum bona fiducia aliquandiu illic hærenti beatus Petrus, atq; ad illum: Abi Turones, & precibus S. Martini pedum ac manuum accipies sanitatem. Indè proficiscere ad insulam Antrensem, & apud tumulum S. Hermelandi lumen consequeris. Abijt homo, orauit ad S. Martini sacras reliquias: soluuntur manus, quæ pectori, itemque pedes, qui natibus adhæserant. Mox properat ad S. Hermelandum, orantique se videndum offert vir sanctus, tenet manu mentum eius, sacros pollices eius imponit oculis, dicens: In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis respice. Euigilat ille, respicit, & ut ipse asseruit, sanctum virum à tergo instar fulguris micantem videt. Luce proxima abluit cruorem, qui ex palpebrarum diruptione fluxerat, & sanis oculis cum magno stupore coram omnibus præpotentis Dei, quas antè non viderat, miratur creaturas. Quòd autem beatissimus Apostolus, ad cuius umbram olim adhuc in terra degens curabantur ægri, hunc hominem curandum ad alios remisit, idcirco fecisse putandus est, ut omnibus innotesceret, quàm illorum sit efficax apud Deum intercessio, si cum fide eorum poscantur suffragia. Porro ille salutem tantum adeptus, in virginitate permanens, in B. Hermelandi monasterio precibus & vigilijs præclare deditus fuit, & usq; ad supremum vite suæ diem vitam illic egit multa laude dignam. Hæc quidem & plura alia, quæ studio breuitatis prætermisi, multorum Antrensiū fratrum, qui hodieque supersunt relatione cognoui, & certè permulti etiamnum memoria retinent beatissimi viri sanctam conuersationem, quippe qui non ita pridem ab hac vita decesserit. Obsecro autem summissè eos omnes, qui hæc lecturi sunt, ut incertissimi scriptoris in precibus suis velint esse memores: ut & ipsi, beato Hermelando intercedente, cum illo mereantur vita frui sempiterna, præstante Domino nostro Iesu Christo, cui est honor & gloria in secula seculorum, Amen.

VITA S. LVDGERI, PRIMI EPISCOPI MONASTERIENSIS, SCRIPTA PER MONACHOS COENOBII Vuerthimensis sine Vuerdenensis, à sancto Ludgero extracti, eius ferè contemporaneos.

PROLOGVS.

Tob. 12.

Psal. 111.

Mnibus vbiq; in Christo fidelibus, Dei sanctorumque eius non fictis amatoribus, fratres in coenobio S. Saluatoris & sancti confessoris Ludgeri, eam, quæ in Christo est. omnium saluatore, salutem. Quia, attestante scriptura, opera Dei reuelare magnificum est, operæ precium nobis videtur, si de virtutibus sancti ac beatissimi patris Ludgeri, & de cælesti eius in terris vita aliquid conscribamus. Dignum est enim, ut mortalibus vita eius declaretur, cuius nomen in libro vitæ ascriptum tenetur. Sic quippe illud Psalmistæ implebitur: In memoria æterna erit iustus; dum eius merita & virtutes nobis sine literis per transitoria & per succedentia sibi tempora scriptura repræsentat. Ad quod opus quanuis nos, qui proprii eius alumni sumus, & debitum trahat & voluntas: scientiæ tamen tenuitas, & suspecta quorundam de narrandis virtutibus fides repellit. More namq; humani ingenij, quo filij, si deformiores parentibus pulchris, & parentes fortè minùs laudabiles, filij laudabiliores videntur: pleròsq; æstimaturos putamus, sancti huius patris & nostri specialiter patroni actus, vel supra meritum nobis placuisse, vel supra modum esse laudatos. Quæ in re quanuis liberè fateamur nos eum omninò non posse, quantum volumus, laudare, huic tamen vel cogitationi, vel obiectioni, quadrifariè videmus posse occurrere.